

مهندس آیدین حسن زاده

کارشناس مجتمع تحقیقات کاربردی و تولید بذر

شرکت توسعه کشت دانه‌های روغنی

کتان (*Linum usitatissimum* L.)

قسمت دوم

زراعت کتان

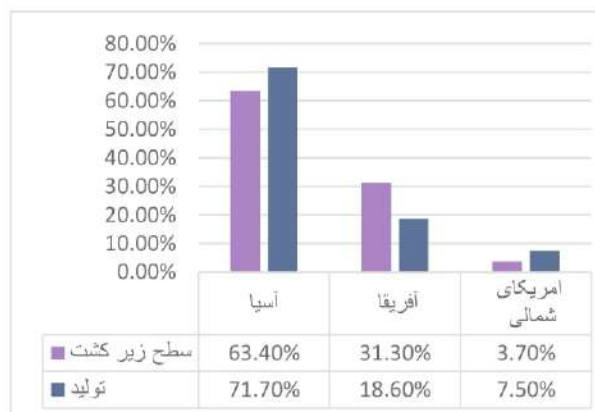
سازگاری اقلیمی

عملکرد کتان در مناطقی با آب و هوای نسبتاً گرم و مرطوب (فاقد یخبندان بهاره) بهینه می‌باشد و تحت تنش خشکی رشد آن محدود می‌شود. مناطق غربی کانادا با دامنه دمایی ۱۰ تا ۲۵ درجه سانتی‌گراد در طی فصل رشد، مناسب کشت کتان می‌باشند. دمای محیطی بالا و مرطوب سبب کاهش تعداد دانه و عملکرد محصول می‌شود. در آمریکا، کتان در ایالت‌های شمالی و مرکزی مانند داکوتای جنوبی و شمالی، مونتانا و مینه‌سوتا کشت می‌شود.

خاک و نیازهای کودی

خاک مطلوب برای کشت کتان خاک‌های نیمه سنگین از جمله لومی سیلتی، لومی رسی و رسی سیلتی با زهکش مناسب است. در کانادا، کتان با مناطق مرتعی و مرطوب به جز خاک‌های ماسه‌ای و فاقد زهکش مناسب، سازگار

میزان روغن دانه بادام‌زمینی بین ۴۴ تا ۵۵ درصد و میزان پروتئین آن بین ۲۵ تا ۲۸ درصد متغیر می‌باشد. حدود دوسوم تولید جهانی بادام‌زمینی به مصرف روغن‌کشی می‌رسد. بادام‌زمینی به‌طور گسترده در بیشتر مناطق حاره‌ای و نیمه‌حاره‌ای و در بیش از ۸۰ کشور دنیا کشت می‌شود. این گیاه برای رشد به آب و هوایی آفتابی و گرم، با حداقل بارندگی ۵۰۰ میلی‌متری و دامنه دمایی حدود ۲۵ تا ۳۰ درجه سانتی‌گراد نیازمند است، بافت خاک لومی ماسه‌ای با زهکش مناسب و اسیدیته (pH) بین ۵/۵ تا ۷ شرایط مناسبی برای رشد بادام‌زمینی فراهم می‌کند.

سهم قاره‌ها در تولید بادام‌زمینی

مهم‌ترین کشورهای آسیایی تولیدکننده بادام‌زمینی چین، هند، اندونزی، میانمار، تایلند و ویتنام می‌باشد و مهم‌ترین کشورهای آفریقایی تولیدکننده بادام‌زمینی نیجریه، سنگال، سودان، زئیر، چاد، اوگاندا، ساحل عاج، مالی، بورکینافاسو، گینه، موزامبیک است. ایالات متحده و مکزیک نیز از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان بادام‌زمینی در آمریکای شمالی هستند.

زننگ و پژمردگی فوزاریومی مقاومند و انتخاب رقم در ترکیب با تناوب زراعی سبب کاهش تأثیر بیماری می‌گردد. از آنجا که کتان به یخبندان بهاره حساس است، کاشت باید با تأخیر صورت گیرد تا خطر یخبندان به حداقل برسد. بنابر این در مناطق سردسیر کشت با تأخیر و در مناطق گرم کشت زود هنگام انجام می‌شود. مقدار مصرف بذر کتان بین ۳۵ تا ۴۵ کیلوگرم در هکتار توصیه می‌شود که برابر با ۳۰۰ تا ۴۰۰ بوته در مترمربع است.

تناوب زراعی

برای جلوگیری از بیماری، کتان اغلب با غلات به صورت تناوب حداقل سه ساله کشت می‌شود. بازده گندم بهاره پس از کشت کتان بالاتر از عملکرد آن پس از کشت کلزا و یا نخود می‌باشد. عملکرد کتان پس از گندم بیشتر از عملکرد آن پس از کلزا است چون ریشه گندم دارای همزیستی میکوریزایی است. به دلیل آلودگی حبوبات و سیب‌زمینی به *Rhizoctonia spp*، کتان نبایستی پس از این محصولات کشت گردد.

ادامه دارد ...

می‌باشد. خصوصیت ریشه‌های کم عمق کتان سبب می‌شود که بیش از ۹۵ درصد آب مورد نیاز گیاه از سطح تا عمق ۷۱ سانتی‌متری خاک جذب گردد. در شرایط آب‌گرفتگی ممکن است علائم زردی و کاهش رشد در کتان مشاهده شود. اگر چه این گیاه به دامنه وسیعی از pH خاک متحمل می‌باشد ولی در pH ۶، بیشترین رشد و توسعه را در خاک شنی دارد. کتان به افزایش نیتروژن در دسترس واکنش نشان می‌دهد ولی این حساسیت کمتر از غلات و کلزا است. مقدار نیتروژن بهینه مورد نیاز کتان، بسته به میزان رطوبت خاک، بین ۱۰۰ تا ۱۲۰ کیلوگرم در هکتار می‌باشد. افزایش کود ازته از ۶۷ درصد به ۱۰۰ درصد سبب افزایش عملکرد دانه، وزن صد دانه و درصد روغن خواهد شد. قرار گرفتن کودهای مختلف در کنار بذر در زمان کاشت، ممکن است به گیاهچه کتان صدمه وارد نماید. فسفر به صورت P_2O_5 ممکن است به مقدار اندک (کمتر از ۲۰ کیلوگرم در هکتار) در شیار کاشت ریخته شود ولی افزودن فسفر به عمق ۲۵ میلی‌متری خاک به بهبود فسفر مغذی در دسترس گیاه کمک نماید.

انتخاب بذر، زمان کاشت و مقدار بذر

تعداد ارقام تجاری کتان روغنی در مقایسه با سایر محصولات زراعی محدود است. انتخاب رقم بر اساس عملکرد، مقاومت به بیماری زننگ، گروه رسیدگی و سازگاری صورت می‌گیرد. اغلب ارقام کتان به بیماری

